

Kerkuilen Werkgroep Zeeuws-Vlaanderen

Bron: Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland.

Foto: André Eijkenaar

JAARVERSLAG 2017

NATUURBESCHERMINGSVERENIGING
de steltkluit
OOST ZEEUWSCH-VLAANDEREN

Kerkuilenwerkgroep Nederland

't DUIMPJE

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave

KUWG Zeeuws-Vlaanderen contactgegevens	1
Wie zijn wij	2
Wat doen wij	3
Controle van kerkuil nestkasten	3
Werkzaamheden aan kerkuil nestkasten	4
Wat is er gedaan/gebeurd in 2017	5
Jaarlijkse vergadering	5
Broedresultaat	5
Overzicht broedresultaten	6
Overzicht per woonplaats – gemeente	7
Wat cijfers over 2017	8
Educatie	9
Verplaatsen van nestkasten	10
Plaatsen van nieuwe nestkasten	10
Oproep aan nestkastbeheerders	11
Asbestsanering/verbouwing	11
Nestkast controleren	11
Camera's in nestkasten	11
Ervaring van controleur: Kerkuil in Kerk	12
Activiteiten 2018	13
Wat zijn de plannen voor 2018	13

KUWG Zeeuws-Vlaanderen contactgegevens

Kerkuilen Werkgroep Zeeuws-Vlaanderen
Coördinator: Hans Molenaar
Adres: Platschelp 12, 4533 DH Terneuzen
Telefoon: 0115-612008 / 06-13290370
Email: h.molenaar@planet.nl

Wie zijn wij.....

Kerkuilen Werkgroep Zeeuws-Vlaanderen is een groep vrijwilligers die werkt onder de paraplu van de Stichting Kerkuilenwerkgroep Nederland en een goede samenwerking heeft met Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut (Oost Zeeuws-Vlaanderen) en Natuurbeschermingsvereniging 't Duumpje (West Zeeuws-Vlaanderen).

Doel en werkzaamheden van de Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland:
Ongeveer 35 jaar geleden zijn een aantal enthousiaste vrijwilligers, onder leiding van Sjoerd Braaksma begonnen met het ophangen en controleren van nestkasten. Dat was ook noodzakelijk, want het aantal broedparen van de kerkuil werd in 1979 op ongeveer 100 geschat. Mede dankzij de inspanningen van de Vereniging Vogelbescherming Nederland is een netwerk van kerkuilenbeschermers ontstaan met een landelijke dekking. Tot 2004 werd het kerkuilenbeschermingswerk gecoördineerd vanuit Vogelbescherming. Eind 2004 is het onder gebracht bij de Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland.

(Bron: Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland).

Momenteel hebben wij 33 actieve vrijwilligers die meewerken aan de instandhouding van de kerkuil. Daarnaast zijn er nog enkele mensen die ons op diverse manieren ondersteunen. Deze activiteiten zijn o.a. het ringen van de kerkuil, het beschikbaar stellen van materiaal voor het maken van de nestkasten.

Wie zijn de vrijwilligers:

W.Baaten; N.Beerens; L.Boerjan; C.Buijs; M.Buijsse; R.Buijsse; M.Buise; C.D'Hoore; L.D'Hoore; P.Heetesonne; G.van der Hel; B.Hoving; T.Madou; E.Marteijn; E.Matthijs; H.Molenaar; E.Nijs; L.Overdijk; L.Persijn; J.Pijcke; S.Rausch; F.Roels; R.Smet; C.Sol; J.Spinnewijn; M.Sponselee; T.Spuesens; M.Storm; I.Tange; F. VandeKeere; B.Vroegindeweyj.

De personen/bedrijven en organisaties die ons ondersteunen:

H. Castelijns. J. Pijcke en H. Molenaar, bevoegd ringers.

Karwei Hulst, nestkast-materiaal.

Gamma Terneuzen, nestkast-materiaal.

Arentis Terneuzen, hoogwerker.

NBV de Steltkluut en NBV 't Duumpje

Wat doen wij

Controle van kerkuil nestkasten

- Minimaal een keer per jaar controleren wij de nestkasten. Dit is om vast te stellen of een kerkuil aanwezig is al dan niet broedend.
- Indien er een broedgeval van de kerkuil in de nestkast aanwezig is worden er aanvullende controle(s) uitgevoerd om het broedsucces te volgen.
- Met toestemming van de nestkastbeheerder worden jonge kerkuilen geringd.
- Indien noodzakelijk wordt de nestkast schoongemaakt (ontdaan van geproduceerde braakballen en opgehoopte ontlasting) met achterlating van een laagje bodemmateriaal ter gerief van de kerkuil.
- Braakballen worden verzameld en eventueel doorgestuurd naar de Zoogdieren Werkgroep Nederland voor analyse eetgewoonte van de kerkuil. Resultaten worden uitgereikt aan de nestkastbeheerder.
- Het verzamelen en analyseren van de nestkastgegevens. Deze worden in een rapport verwerkt en o.a. doorgestuurd naar de Zeeuwse coördinator en opgenomen in ons jaarverslag.

Werkzaamheden aan kerkuil nestkasten

- Wanneer het niet meer mogelijk is voor de kerkuil om in de nestkast te komen, en er geen alternatieven beschikbaar zijn, wordt de nestkast verwijderd.
Voorbeeld: als b.v. de schuur hermetisch wordt dicht gemaakt.

- Reguliere werkzaamheden om de nestkast in goede condities te houden.
- Nestkasten welke "hoog" hangen worden in overleg met de nestkastbeheerder verplaatst naar een lagere locatie. Hier hebben we te maken met een ARBO veiligheid aspect m.b.t. klimmen op ladders.

De reden hiervoor is dat het op sommige plaatsen niet meer verantwoord is om de nestkasten jaarlijks te gaan inspecteren met behulp van een ladder. Deze nestkasten bevinden zich voor het merendeel in boerenschuren e.d. In het verleden werden de kasten door o.a. bedrijfsomstandigheden en kennis van het broedgedrag van de kerkuil zo hoog mogelijk opgehangen. Hoogtes van +/- 10 meter zijn geen uitzonderingen. Met de huidige kennis van zaken omtrent het broedgedrag en omdat veel boerenschuren hun vroegere functie (gedeeltelijk) hebben verloren kunnen we de nestkasten op een lager niveau plaatsen. Nieuwe inzichten hebben geleerd dat nestkasten tussen de 4 en 5 meter hoogte voldoen als broedgelegenheid voor de kerkuil.

Door onze inspanning zijn de vrijwillige nestkastcontroleurs nu in staat om de nestkasten verantwoord te controleren en indien nodig schoon te maken.

- Plaatsen van nieuwe nestkasten: Van particulieren komen verzoeken voor het plaatsen van een kerkuilen nestkast. De werkgroep doet onderzoek (locatie en omgeving) of aan dit verzoek gehoor kan worden gegeven.
Bij goedkeuring wordt door de werkgroep in overleg met de beheerder de nestkast geplaatst.

Wat is er gedaan/gebeurd in 2017.

Het seizoen 2017 is voorbij en dan is het weer tijd om terug te kijken naar het afgelopen seizoen, wat is er allemaal gebeurd en gedaan en hoe heeft de kerkuil zich gehouden in ons werkgebied Zeeuws-Vlaanderen.

JAARLIJKSE VERGADERING.

Op 14 maart 2017 was de opening van het seizoen met de jaarvergadering. Hier is teruggekeken naar het voorgaande jaar 2016, broedresultaat van de kerkuil en onze activiteiten in het algemeen.

Het nestkastenbestand is waar nodig opnieuw ingedeeld tussen de teams die de controles gaan uitvoeren.

Na het uitwisselen van informatie en ideeën, bespreken van activiteiten voor het komende seizoen was de werkgroep klaar voor het nieuwe seizoen.

Na de aanloop problemen van vorig jaar is het samengaan van Oost en West Zeeuws-Vlaanderen goed verlopen. We zitten allemaal weer op een lijn en weten wat we moeten doen. Natuurlijk kunnen we nog wat extra vrijwilligers gebruiken en dat gaat waarschijnlijk voor volgend jaar nog lukken ook.

BROEDRESULTAAT.

Dit zijn altijd weer de gegevens waar we na het broedseizoen naar uitkijken.

Het jaar 2017 was een jaar van een rustig en voorspelbaar broedseizoen. Uit diverse bronnen kregen we te horen dat er genoeg muizen aanwezig waren wat een positief element is voor het broedsucces van de kerkuil.

De binnengekomen gegevens van de 1^e legfels waren zoals verwacht. Wat we niet zagen aankomen was het zeer lage aantallen 2^e legfels.

OVERZICHT BROEDRESULTATEN.

	2013 (O)	2014 (O)	2015 (O)	2015 (W)	2016	2017
Algemene info						
Aantal nestkasten			146	76	225	224
Aantal gecontroleerde nestkasten			139	27	220	218
Aantal wildnesten			0	-	6	11
Geen broedgevallen						
KU solitair aanwezig	18	24	35	5	49	29
KU paar aanwezig, geen broedgeval	1	2	7	0	12	6
1e broedsel						
aantal nestkasten succesvol	12	19	27	9	54	64
aantal nestkasten mislukt	-	-	3	1	10	5
aantal uitgevlogen juvenielen			65	27	117	195
aantal geringd			43	0	69	159
2e broedsel						
aantal nestkasten succesvol	-	7	2	-	0	2
aantal nestkasten mislukt	-	-	1	-	4	3
aantal uitgevlogen juvenielen			4	-	0	4
aantal geringd			0	-	0	0
Diversen						
nestkast bezet door Holenduif	1	6	12	1	11	12
nestkast bezet door Kauw	-	1	3	2	6	2

*Foto Hans Molenaar.
Nestkast met vijf jonge kerkuilen en enkele muizen.*

KERKUILEN WERKGROEP – ZEEUWS-VLAANDEREN

OVERZICHT PER WOONPLAATS – GEMEENTE

Een overzicht van de broedlocaties (eerste, tweede, succes en mislukte broedsels) per woonplaats en gemeente.

	Hulst	Sluis	Terneuzen
Aardenburg		2	
Axel			1
Biervliet			7
Cadzand		2	
Clinge	2		
Eede		2	
Groede		4	
Hengstdijk	2		
Hoek			3
Hoofdplaat		2	
Hulst	4		
IJzendijke		4	
Kapellebrug	1		
Kloosterzande	2		
Koewacht			3
Kuitaart	2		
Nieuwvliet		1	
Nieuw-Namen	1		
Oostburg		1	
Ossenisse	3		
Overslag			1
Philippine			2
Retranchement		2	
Sas van Gent			1
Schoondijke		2	
Sint Kruis		1	
Sluis		4	
Sluiskil			1
Spui			1
Terhole	1		
Terneuzen			1
Waterlandkerkje		4	
Zaamslag			3
Zuiddorpe			1
Totaal	18	31	25

WAT CIJFERS OVER 2017.

Algemeen:

Het aantal nestkasten wat we onder onze hoede hebben is nagenoeg gelijk gebleven.

In 2017 hadden we 224 nestkasten in beheer.

Het aantal nestkasten wat in totaal minimaal één maal is gecontroleerd is hoog namelijk bijna 98%. Een prima resultaat.

Bezette nestkasten zonder te broeden.

Het aantal solitair en/of niet broedend paar kerkuil(en) heeft geen invloed op de aantallen broedgevallen. Het is niet ongewoon dat tijdens het broedsel de kerkuil-man zijn rust probeert te vinden in een nestkast in de nabijheid van de nestkast waarin gebroed wordt. Maar met deze cijfers hebben we wel een beeld van de bezettingsgraad van de nestkasten.

Gemeten over het aantal gecontroleerde nestkasten is bijna 49% van de nestkasten in gebruik. In 2016 was dit ruim 56%. De daling is voornamelijk toe te schrijven aan de verminderde aantallen solitaire en paren kerkuil die niet gebroed hebben.

1^e Broedsels.

Het aantal geslaagde broedsels was in 2017 gestegen (van 54 naar 66) en het aantal mislukte broedsels is afgenomen (van 10 naar 5).

Het aantal uitgevlogen juveniele kerkuilen is zeer sterk gestegen van 117 naar 195. De neerwaartse trend van de afgelopen jaren is hiermee omgekeerd naar een positieve trend.

Van deze 195 juveniele kerkuilen zijn er 159 voorzien van een ring en zijn de gegevens zoals gewicht, vleugellengte en geslacht doorgegeven aan het Vogelringstation.

De ringers Jimmy Pijcke en Hans Molenaar hebben dan ook hiervoor heel wat kilometers moeten afleggen.

Een belangrijk gegeven voor het succes van de kerkuil is het aantal juvenielen dat per nestkast is uitgekomen.

Aantal juvenielen per nestkast in 2016: 2,16

Aantal juvenielen per nestkast in 2017: 2,95

De kritische lezer zal misschien hebben onthouden dat in het jaarverslag van 2016 er voor 2016 een getal was genoteerd van 1,84. Deze berekening bleek niet geheel juist te zijn en is dus in dit verslag aangepast.

2^e Broedsels.

Kort gezegd was dit slecht.

Door het slechte weer in augustus is hier niet veel van terecht gekomen, 2 succesvolle en 3 mislukte broedsel. Meerdere dode juvenielen in de nestkasten gevonden.

Diversen:

Al meerdere jaren houden we ook de nestkasten bij die gebruikt worden door andere soorten zoals de holenduif en kauw.

Over 2017 is het aantal nestkasten bezet door holenduif nagenoeg gelijk gebleven, het aantal kauwen is afgenomen. Het percentage van de nestkasten dat in gebruik is door holenduif en kauw is afgenomen naar ruim 6%.

EDUCATIE

Presentatie bij Staatsbosbeheer.

De vrijwilligers van Staatsbosbeheer organiseren (tussen Pasen en herfstvakantie) elke zondagmiddag een activiteit voor voornamelijk de kinderen in de Braakman Boerderij van Staatsbosbeheer. Net als in voorgaande jaren hebben we hier ook weer een presentatie van de kerkuil gegeven met dit jaar als toetje nog even wat braakballen uitpluizen.

Presentatie in Nieuwvliet.

Hier was een informatieavond voor geïnteresseerde om kennis te maken met de steenuil en kerkuil. De coördinatoren van beide groepen hebben beide uilen d.m.v. een presentatie in het voetlicht gezet. Het was een redelijke tot goede opkomst, met een interactief publiek. Onze coördinator van de kerkuil was "toevallig" ook nog "Zeeuw van de dag" en diverse malen te beluisteren op Omroep Zeeland.

Ook samen met Omroep Zeeland hebben we dit jaar een uitzending gemaakt over het ringen van jonge kerkuilen en het promoten van onze werkgroep.

We hebben daar toch redelijk wat positieve reacties op gekregen.

Kort na de uitzending, tijdens een kerkuilen-klusdag, even een boerenijsje halen bij de Landwinkel in Schoondijke. Worden we verwelkomd met de mededeling: "daar hebben we onze uilenmannen".

VERPLAATSEN VAN NESTKASTEN.

Al jarenlang was het de bedoeling om nestkasten die te hoog hangen om verantwoord te kunnen inspecteren, naar een lagere locatie te verplaatsen.

Ook in 2017 zijn we hier mee verder gegaan. Op meerdere plaatsen hebben we nestkasten verplaatst.

Hierbij hebben we weer gebruik gemaakt van een hoogwerker welk ons ter beschikking is gesteld door de firma Arentis uit Terneuzen waarvoor natuurlijk onze hartelijk dank.

*Foto Bram Vroegindeweij.
Klussen met Arentis hoogwerker.*

PLAATSEN VAN NIEUWE NESTKASTEN.

Na jaren dienst te hebben gedaan waren er nestkasten die aan vervanging toe waren of dat er verzoeken waren om nieuwe nestkasten te plaatsen. Om dit te kunnen bekostigen zijn we op zoek gegaan naar sponsors omdat wij als groep vrijwilligers geen directe financiële middelen hebben.

Uiteindelijk hebben in 2017 Karwei Hulst, Gamma Terneuzen ons materiaal voor het bouwen van de nestkasten ter beschikking gesteld, waarvoor onze dank.

OPROEP AAN NESTKASTBEHEERDERS.

Natuurlijk blijft het werken aan de bescherming van de kerkuil een leuke activiteit en heel vaak gaat alles goed. Alleen er zijn toch ook zaken die verbetering verdienen en wil het hier toch nog even benoemen.

Asbestsanering/verbouwing.

Tijdens een verbouwing aan schuur/loods (bijvoorbeeld asbestsanering, restauratie) waar een nestkast is geplaatst is het van belang dat we over deze geplande activiteit zo snel mogelijk geïnformeerd worden.

Het is ons doel om te kijken welke maatregelen we moeten nemen om de kerkuil en nestkast het beste te beschermen tijdens de werkzaamheden.

Het kan dan b.v. zijn dat we tijdelijk in de omgeving extra nestkasten komen plaatsen. Daarom ons verzoek, zodra bekend is dat werkzaamheden gaan plaats vinden neem contact op met de controleur of coördinator. We zullen dan in overleg kijken naar mogelijke oplossingen.

Nestkast controleren.

Vorig jaar ben ik als coördinator meerdere malen geïnformeerd door nestkastbeheerders die zelf in de nestkast hebben gekeken, en met mij de resultaten wilde delen. Op zichzelf zeer begrijpelijk maar niet altijd even verstandig.

De kerkuil is heel gevoelig voor verstoring tijdens de broedperiode, speciaal tijdens het leggen en uitbroeden van de eieren. Verstoring kan betekenen dat het legsel wordt verlaten en daarom dan ook mislukt.

Omdat de kerkuil meerdere keren in een jaar kan broeden is het niet voorspelbaar wat de situatie is in de nestkast. Om die reden hebben wij bepaalde afspraken over de manier van nestkast controle en ook wanneer we de controle uitvoeren.

Ons verzoek is dan ook aan de nestkastbeheerders om het controleren zoveel mogelijk aan de werkgroep over te laten. Mocht controle echt wenselijk zijn dan graag contact opnemen met de controleur/coördinator om hiervoor een afspraak te maken.

Camera's in nestkasten.

Dit is al jaren een punt van discussie en eigenlijk weten we nog steeds niet hoe we hier mee om willen gaan. Eigenlijk zien we het nog niet zitten om camera's te plaatsen in de nestkast maar van de andere kant zien we de educatieve waarden hiervan en ook dat het met de vergrijzing van de werkgroep wel eens de toekomst zou kunnen worden voor de controles.

Het bijkomend probleem is ook dat er nog geen duidelijkheid is welke camera's geschikt zijn speciaal gelet op belichting en levensduur.

Momenteel wordt er in een andere regio getest met camera's maar we moeten niet rekenen dat er op korte termijn een oplossing zal komen.

Mocht er interesse zijn voor de aanschaf van camera's neem dan eerst even contact op met de coördinator.

ERVARING VAN CONTROLEUR: KERKUIL IN KERK

Zondag 10 september.

Elk jaar zijn er weer verrassingen met de kerkuil zo ook in 2017. In 2016 een paar kerkuil in een schoorsteen nu de melding van een probleem in de kerk van Groenendijk (gemeente Hulst). Tijdens de dienst op zondagmorgen vloog er een kerkuil door de kerk; de coördinator wordt gevraagd of het mogelijk is om de kerkuil te vangen. De eerste gedachte van de coördinator: hoe toepasselijk een kerkuil in de kerk. Maar ook een probleem, hoe vang je een kerkuil in een kerk?

De volgende dag er heen. Oorzaak waren de werkzaamheden aan de gewelven in de kerktoren. Hier heeft 1 nacht (donderdag op vrijdag) een van de luiken opengestaan en is de kerkuil blijkbaar naar binnen gevlogen. Dit betekent dat de kerkuil nu al de vierde dag in gaat zonder eten, dat wordt kritisch.

Na wat zoekwerk werd de kerkuil gevonden en doordat deze al aardig verzwakt was deze gelukkig kunnen vangen. De kerkuil was niet geringd dus geen informatie over de locatie waar deze vandaan kwam.

Hoe nu verder; eerst langs de dierenwinkel voor ingevroren muizen en daarna naar huis. De kerkuil geringd, intussen enkele muizen in de magnetron laten ontdooien. In de administratie gekeken naar een plek met nestkast die niet bezet was. Hier de kerkuil in geplaatst met wat muizen, en de invlieg opening afgestopt. In de avond terug. Kerkuil stond weer mooi op zijn poten en had van de muizen gegeten. Dat lijkt dus goed te gaan en invlieg opening weer open gemaakt. Enkele dagen later weer een inspectie.

Hoera, de nestkast was leeg, en ook de muizen waren verorberd.

Al met al weer een succes en een voldaan gevoel.

Intussen had de beheerster van de nestkast ons een kleine financiële bijdrage gedaan i.v.m. de aankoop van de muizen. Nogmaals onze hartelijke dank hiervoor.

De kerkuil, gevangen in de kerk.

Activiteiten 2018

WAT ZIJN DE PLANNEN VOOR 2018.

- Het houden van onze jaarvergadering (maart 2018) als begin van het nieuwe seizoen.
- Nestkasten controleren op aanwezigheid van de kerkuil.
- Informatie verzamelen over het broedsucces om ons rapport inhoud te geven.
- Het ringen van jonge kerkuilen (in overleg met nestkastbeheerder).
- Uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan de nestkasten.
- Proberen om weer sponsors te vinden die ons met het ter beschikking stellen van materieel en/of het leveren van materiaal willen ondersteunen.
- Het gebruik van de digitale nestkaart verder optimaliseren

EN natuurlijk genieten van al onze activiteiten ter bescherming van de kerkuil.

*Foto Bram Vroegindeweyj.
Nieuwe nestkast met in- en uitlooppijp aangebracht.*

Opgemaakt door Hans Molenaar.
Februari 2018